

Az időtlenség aktuális metaforái

Szeifert Judit: Batai Sándor

Magyar Műhely Kiadó, Budapest, 2015, 129 oldal, 3750 Ft

JÁSZ ATTILA

könyv/borító A jó borító visszatükrözi a könyv egész szellemiségét, de egyúttal kedvet is csinál a könyv kézbevételehez, lapozgatásához. *Batai Sándor* albumának borítója igazi és igaz tükör. Egyszerű, tiszta és átlátható, miként Batai Sándor művei és *Szeifert Judit* szövegei. Egy archaizált töredék töredéke (papírontvény) látható a borító tetején, durván 1/3-án, alatta bátor fehérség keltene hiányérzetet, ha Batai Sándor nevének betűjelei nem oldanák ezt a feszültséget, halványbarna és töredezett jellegükkel. És jóval kisebb, finom, vékony betűkkel ott található a művész munkáit alaposan ismerő művészettörténész neve is, Szeifert Judité. Ennyi. Egy jó borító.

könyv/test Egy könyv testét meghatározza az arculata, a borító és a szándék, hogy minek is tekintik e művet készítői. Jelen esetben e könyvmű talán több akar lenni egy egyszerű és egyszeri katalógusnál, de nem akar album se lenni, legfőképpen egy életműalbum, hiszen alkotója ereje teljében, pályája csúcán van, tehát leginkább egy helyzetjelentés arról, hogy hol is tart most. Ez a jelen idő magában foglal egyfajta visszatekintést is, de nem teljes körűen, csupán az utóbbi idők munkái, főként utolsó nagyon fontos kiállítása, a 2015-ös *Princípiumok felől*. A szerkesztői szándékot tükrözi ez a visszanezés, így akarja láttatni a mostani anyagot a szerzőt szélesebb kontextusban elhelyező művészettörténész, vagy netán maga az alkotó.

tér/idő Ha az ember elég idős hozzá, kénytelen belátni, az idő múlik. Természetesen ezt néha egészen könnyű felfogni, máskor pedig nagyon nehéz elfogadni, akár saját, biológiai időnkéről legyen szó, akár a kulturális emlékezés idejéről. Emberi lényként hajlamosak vagyunk úgy gondolni, a saját időnk szubjektívebb megítélés alá esik, emlékeztünk könnyebben iktat vagy emel ki dolgokat az életidőnkől, míg az objektívebb kulturális emlékezet univerzálisabb módon működik, pedig nem így van. Erre remek példa Batai Sándor munkássága. Folyamatosan jelen vannak a gyerekkori tájélmények, ami leginkább a Balaton-felvidéket jelenti. A balatoni vöröskő és a bazaltsziklák szín- és formavilága vissza-

köszön afrikai tárgyú képein éppúgy, miként a világ kezdetét megidézőkön. Ezeknek a földszín jellegű képeknek az időtlensége sérülékeny. Ez a múlékonyág viszont nyomot hagy, jelet, és amikor ez Batai Sándor képein is megjelenik, időtlenné válik. Egy aktuális időtlenséget mutat be nekünk.

emlék/nyomok Batai Sándort a saját gyerekkori emlékein átszűrt és átszűrhető archaikus, közös emlékezet nyomai érdeklik. Bölcs dolog ilyesmire koncentrálni, mert jóval letisztultabb képet kapunk arról, ami már réges-régen elmúlt, vagy legalábbis elég távolinak, történelmi távlatnak tűnik. Ezért érthető Batai Sándor bátor, ide-oda ugráló időutazása, melyben hol évezredek megy vissza, hol évszázadokat, néha pedig évtizedeket. Ettől függetlenül művei mégis meglepően koherensek maradnak, ami csak egy megtalált, kicsiszolódott szemléletből fakadhat. A könyv

szerkesztője pedig még precízebbre árnyalja ezt a víziót az életmű egységes szempontú válogatásával. Szeifert Judit beszél ugyan Batai elektrografikai próbálkozásairól, de ha jól néztem, egyetlen ilyen típusú munkája sem szerepel a kötetben. Ezeken a képeken jól láthatóan az idő nyoma fontos a művész és a szerkesztő számára egyaránt, a pillanat, amikor időtlenné válik. Különböző korszakaiban Batai ezt a pontot aktualizálja állandóan, ide tér vissza, ez lesz újabb és újabb sorozatainak kiindulópontja. Ezért nem férnek bele elektrografiai kísérletei. Vállaltan ezt az éppen aktuális nyomot kívánja maga mögött hagyni könyv formátumban (is) az éppen hatvanéves művész.

